

som findes hos det Thing, hvor Tilliden er mindst. Det er et andet Udtryk for den Sandhed, som ofte er bleven gjentagen, at den, som siger Nei, er den stærkeste. Det ærede Medlem, som var den sidste Hovedtaler i Formiddagsmødet, brugte en Signelfe, idet han sammenlignede vort politiske Arbejde med et Sisyfusarbejde. Jeg kan give ham Ret, om end jeg vil anvende Billedet paa en noget anden Maade. Det er virkelig, som om vi havde faaet en Sten rullet et godt Stykke op ad Bjerget, men den har været ved at rulle tilbage i længere Tid. Reaktionen er hverken fra idag eller igaar. Det Dieblit, da Stenen var høiest oppe, det var i 1848, da var den rullet op over Stenderforsamlingerne og op til Grundloven af 5te Juni; men jeg siger udtrykkelig i 1848; thi allerede fra Martsministeriet til Novemberministeriet gik den igjen et Stykke baglænds. Jeg skal ikke nævne flere Punkter, men de ville alle vise, at det har været et Tilbage-skridt. Jeg vil kun i Forbigaaende nævne 1866, da vil det være tydeligt, at det er et meget uop-sommeligt Arbejde, vi have for; det er Reaktionen, vi kæmpe imod, og det, som det gjælder om ved denne Leilighed, er netop at værgе vor Myndighed som Folk; thi Grundloven af 5te Juni betragter jeg som Folkets Myndighedsbrev. Det er den, som efterhaanden er bleven indskrænket, og som man nu, efterat vi troede, at vi nogenlunde vare komne til No, yderligere forsøger at indskrænke ved Fortolkninger. Jeg maa derfor betegne det Sisyfusarbejde, som vi nu ere i Færd med, som en Værgen for Folkets politiske Myndighed, og jeg tror, at Feilen, i alt Fald med Hensyn til de senere Aar, skriver sig fra, at Ministerierne have skudt det politiske Ansvar til Side. Det er netop Følelsen af Ansvar, der er det Opdragende i et Folks Liv; men naar vi faae Ministerier, som ikke ville paatage sig Ansvar, eller rettere sagt, som ikke bryde sig om Ansvar, og som, uagtet de ikke nyde den tilstrækkelige Tillid, og uagtet de ikke kunne faae de Bevillinger, som de anse for at være nødvendige, ikke desto mindre vedblive at være Ministerier, saa er det naturligt, at Ansvarsfølelsen svækkes mere og mere ogsaa hos Oppositionen, og saa kommer man efterhaanden ind i en saadan Tilstand, som vi nu ere komne ind i. Jeg tror derfor vistnok, at der fra alle Sider er et almindeligt Ønske om atter at komme ind i en saadan rolig politisk Tilstand, at man virkelig igjen kan forhandle om Sagens Realitet, men Veien dertil gaar netop gennem et Systemskifte i den Forstand, at man fra Regjeringens Side atter stiller sig konstitutionelt og atter tager Ansvaret paa sig. Jeg vil slet ikke paastaa, at Flertallet — jeg mener et Flertal i Almindelighed; jeg taler ikke om dette eller hint bestemte Flertal — altid har Ret. Der er Forskjel paa at „have Ret“ og at „faae Ret“; men dersom man faar Ret, dersom man giver dem Ret, som

paa Grund af Flertallet bør faae Ret, saa vil ogsaa Retten efterhaanden komme i sin rigtige Gænge Naar jeg derfor ser paa den Række af Endringsforslag, som ere stillede dels af Udvalget og dels af det Flertal, da dreie de sig jo om Spørgsmaal, hvor man ikke er i Stand til at stemme om hvert enkelt Forslag med Hensyn til Sagens egen Realitet. Dette er Noget, som Folk, der ikke tilstrækkelig have fulgt med vor politiske Udvikling, have vanskeligt ved at forstaa, men her i Salen tror jeg, det forstaaes tilstrækkeligt, og det er langt fra Tilfældet, at det kun gjælder med Hensyn til den ene Side af denne Sal, at den ledes af højere Hensyn end Sagens Realitet, det gjælder fuldt saa vel med Hensyn til den anden Side. Jeg vil kun eksempelvis nævne Forslaget under Nr. 4, som dreier sig om den Anmærkning, der blev indsat af Folkethinget, og hvorved Finansministeren bemyndiges at tilstaa toldfri Indførsel af Salt til Sodafabrikation. Dersom man skulde stemme over dette Forslag alene med Hensyn til Sagens Realitet, saa tror jeg ikke, der var nogen Menighed derom, saa tror jeg, at Alle gjerne vilde gjøre den Fabrik, der her er Tale om, alt muligt Vel; men der er ikke saa faa i denne Sal, skjøndt de udgjøre et Mindretal, som fremdeles ønske, at denne Anmærkning skulde gaa ud af Finansloven, altsaa af andre Hensyn end af Realitetshensyn. Men man ser jo, hvilke forunderlige Ting man kan komme til, thi det er ikke de eneste indviklede Forhold herved; de ere blevene yderligere forviklede, idet dette Punkt har gennemgaaet forskjellige Stadier. Visse have i sin Tid ikke villet haat dette sat ind, fordi man ikke vilde gjøre Salt toldfri kun i enkelte Henseender, men de havde ikke Noget imod at opgive hele Salttolden. Andre vilde heller ikke gaa dertil, fordi det var en stykkevis Toldreform, hvorimod det ikke havde Noget imod en samlet Toldrevision, og saaledes fremdeles. Saaledes er Forholdet meget indviklet. Denne Gang kommer der et nyt Moment til, som jeg tror første Gang ved denne Leilighed er fremhævet i Betænkningen, nemlig Hensynet til Grundlovens § 47, idet det gjøres gjældende fra Regjeringens og Mindretallets Side, at saadanne Bestemmelser som denne kunne ikke sættes ind paa Finansloven, men det skal ske ved særlig Lov. Jeg tror, at den ærede Ordfører har fuldstændig Ret i den Henseende, at noget Saadant meget vel kan ændres ved Finansloven. Det er ganske vist, at der er adskillige Steder i Grundloven, hvor Udtrykket „ved Lov“ bruges, og hvor det ikke let kan lade sig gjøre ved Finanslov, men det vil ligge i selve Sagens Natur, og jeg tror, at „ved Lov“ der betyder noget Andet — hvad det forresten ogsaa betyder i dette Tilfælde — nemlig, at det kan ikke ændres af Regjeringen ensidig, et alene af den udøvende Myndighed, men af den lovgivende Myndighed. Jeg hørte til dem, der sidste Gang stemte imod, at denne Endring